Maa- ja metsätalousministeriö Perusmuistio EU/547/2025-MMM-3

de Mazières Jertta 17.4.2025

Komission ehdotus asetukseksi asetusten (EU) 1308/2013, (EU) 2021/2115 ja (EU) 251/2014 muuttamisesta viinialan ja maustettujen viinituotteiden tiettyjen kaupan pitämistä koskevien sääntöjen ja alakohtaisten tukitoimenpiteiden osalta

Kokous
-

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 28.3.2025 ehdotuksensa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EU) 1308/2013, (EU) 2021/2115 ja (EU) 251/2014 muuttamisesta viinialan ja maustettujen viinituotteiden tiettyjen kaupan pitämistä koskevien sääntöjen ja alakohtaisten tukitoimenpiteiden osalta (COM/2025/137 final).

Ehdotus pohjautuu syksyllä 2024 neljä kertaa kokoontuneen viinin korkean tason työryhmän (HLG, The High Level Group on Wine Policy) joulukuussa julkaistuihin suosituksiin. Tavoitteena on toimeenpanna suosituksista ne, joiden toimeenpano on kiireellisintä ja kohtuullisen helppo toteuttaa nopealla aikataululla.

Ehdotusta käsitellään maatalous- ja kalastusneuvostossa sekä sen alaisessa maatalouden erityiskomiteassa (MEK). Tarkempaa aikataulua asetusehdotuksen käsittelystä ei vielä ole, mutta sekä komissio että suuret viinintuottajamaat toivovat käsittelyä nopeassa aikataulussa.

Komissio esitteli ehdotuksensa 7.4.2025 MEK:n kokouksessa.

Suomen kanta

Suomi suhtautuu komission asetusehdotukseen myönteisesti. On hyvä, että viinialan EU-tason säännöksiä tarkistetaan huomioiden muuttunut toimintaympäristö, keventäen samalla hallinnollista taakkaa sekä lisäten kuluttajainformaatiota.

Ottaen huomioon suomalaisten kuluttajien kasvavan kysynnän vähäalkoholisille ja alkoholittomille viineille ja viinituotteille, Suomi näkee tärkeänä, että komissio kehittäisi ja harmonisoisi alkoholittomien ja vähäalkoholisten viinien ja viinituotteiden pakkausmerkintöjä sekä näiden tuotteiden yleisiä säännöksiä. Suomi katsoo, että kansanterveyden näkökulmasta on kannatettava asia, että kuluttajille tarjotaan aiempaa enemmän alkoholittomia tai vähäalkoholisia tuotteita.

Viinin pakkausmerkintöjen osalta Suomi kannattaa EU-tasolla harmonisoitua, kielivapaata ainesosaluettelon ja ravintoarvoilmoituksen QR-koodin merkintäjärjestelmää, jolla voitaisiin sallia esim. i-kirjaimen tai muun kuluttajille helposti identifioitavissa olevan kuvan tai symbolin käyttö. Suomi katsoo, että komissiolle siirrettävä toimivalta antaa asiasta delegoituja säädöksiä on perusteltu.

Suomi kiinnittää huomiota siihen, että 8.12.2023 voimaan tullut viinin pakkausmerkintöjä koskeva uudistus ei mahdollistanut merkintäjärjestelmää, mikä on johtanut sääntöjen erilaisiin tulkintoihin eri jäsenmaissa ja sekä kuluttajille että tuottajille ja muille toimijoille epäselvään ja hankalaan tilanteeseen. Suomi näkisi tärkeänä, että kuluttaja identifioisi heti, minkä QR-koodin takaa löytyvät ravintoarvoilmoitus ja ainesosaluettelo. Suomi näkee selkeän, kielistä vapaan otsikoinnin tärkeänä erityisesti tapauksissa, joissa etiketeissä on kaksi tai useampia QR-koodeja, kuten jo nyt on joissakin viinipulloissa (yksi pakollisille merkinnöille, toinen mainostamistarkoituksessa, esim. linkki viinitilan sivuille).

Suomen mielestä ehdotettu nimitys ”alcohol-light” (kevyt-alkoholinen viini) voi olla kuluttajia harhaan johtava, sillä suomalaiset kuluttajat yhdistävät sen usein painonhallintaan eikä pienempään alkoholipitoisuuteen, vaikka se ravitsemusväitteiden näkökulmasta tarkoittaa ”jotain vähennetty jostain”. Nimitys ”low-alcohol” (suomeksi vähäalkoholinen tai matala-alkoholinen) olisi Suomen mielestä kuluttajille selkeämpi nimitys.

Pakkausmerkintöjä koskevissa päätöksissä olisi tärkeää ottaa huomioon myös eri kieliversiot. Ilmaisujen tulisi olla myös suomeksi ja ruotsiksi selkeitä sekä kuluttajan että kaupan näkökulmasta.

Suomen näkökulmasta selkeyttäisi nykytilannetta, jos vähäalkoholisten ja alkoholittomien kuohuviinien valmistustapoja koskevia sääntöjä muutettaisiin niin, että sallittaisiin vähäalkoholisten kuohuviinien valmistamisen myös käyttämällä pohjana vähäalkoholista tai alkoholitonta viiniä.

Suomi toivoo komissiolta tarkennuksia ehdotukseen, jonka mukaan maustetuissa viinituotteissa sallittaisiin vähäalkoholisten ja alkoholittomien tuotteiden valmistus niin, että pohjana voisi käyttää vähäalkoholista tai alkoholitonta viiniä. Erityisesti tulisi selvittää tarkemmin, mikä vaikutus ehdotuksella olisi glögiin ja sen valmistukseen.

Pääasiallinen sisältö

Ehdotuksen tavoite

Ehdotuksella on tarkoitus vastata viinisektorin rakenteellisiin haasteisiin, jotka johtuvat paitsi ilmastonmuutoksen vaikutuksista, myös kysynnän rajusta laskusta ja

kuluttajatottumusten muutoksista. Myös geopoliittinen tilanne vaikuttaa merkittävästi globaaleihin viinimarkkinoihin.

Ehdotetulla asetuksella on tarkoitus muuttaa EU:n markkinajärjestelyasetuksen 1308/2013 niitä säädöksiä, joissa säädetään viininistutusoikeuksista ja viinituotteiden pakkausmerkinnöistä.

Lisäksi esitetyllä asetuksella on tarkoitus muuttaa asetusta 251/2014 siltä osin, kun se koskee maustettujen viinituotteiden määritelmiä, kuvauksia, pakkausmerkintöjä ja nimisuojaa niissä tapauksissa, että niistä on poistettu alkoholia.

Esitetyllä asetuksella muutettaisiin myös asetusta 2021/2115 siltä osin, kun se koskee tukea strategisille suunnitelmille.

Muutokset asetukseen (EU) n:o 1308/2013

Ehdotuksella vastataan tarpeeseen harmonisoida vähäalkoholisten ja alkoholittomien viinien merkintöjä kuluttajille. Komissio ehdottaa asetukseen uusia nimityksiä seuraavasti:

- nimitys ”alcohol-free”, jos alkoholipitoisuus ei ole yli 0.5 %, lisäyksellä ”0,0 %”, jos alkoholipitoisuus ei ole yli 0,05 %
- nimitys ”alcohol-light” jos alkoholipitoisuus on yli 0,5 % ja vähintään 30 % alle kyseisen tuotteen normaalin minimi-alkoholipitoisuuden

Pakkausmerkinnöissä olisi lisäksi oltava mainita ”valmistettu alkoholia poistamalla”.

Samalla on tarkoitus selkeyttää ja päivittää vähäalkoholisten ja alkoholittomien kuohuviinien valmistustapoja koskevia sääntöjä. Nykyisellään tuotteiden on ensin saavutettava ominaispiirteensä ja alkoholipitoisuutensa ja vasta sitten niistä voidaan poistaa alkoholia, mikä kuitenkin poistaa kuohuviineistä hiilidioksidia (CO_2), joka on muodostunut käymisprosessin aikana. Ehdotus sallisi vähäalkoholisten kuohuviinien valmistamisen myös käyttämällä pohjana vähäalkoholista tai alkoholitonta viiniä, joka voidaan hiilihapottaa tai se voidaan käyttää toisessa käymisessä (second fermentation).

Alkoholin poiston tulisi jatkossakin tapahtua nk. viinintuottajamaassa. Tähän ei esitetä muutosta. Koska Suomea ei ole listattu viinintuottajamaaksi, ei juomaa saa kutsua enää viiniksi, mikäli Suomessa poistetaan alkoholia viinistä, koska alkoholin poistaminen katsotaan osaksi viinin valmistusta.

Viinin pakkausmerkintöjen osalta komissiolle ehdotetaan annettavaksi toimivalta antaa delegoituja säädöksiä kielivapaasta QR-koodien merkintäjärjestelmästä, käyttämällä esim. jäsenvaltioiden ja tuottajien ehdottamaa i-kirjainta tai kuluttajille helposti identifioitavissa olevaa muuta kuvaa tai symbolia. Valviran ohjeistuksen mukaan sähköistä esittämistapaa ei tämän hetken tulkinnan mukaan ole pakollista otsikoida, mutta Valvira suosittaa, että kuluttajan palvelemiseksi näin tehtäisiin suomeksi ja ruotsiksi. Monet eri kieliversiot etiketeistä ovat tuottajille haasteellisia.

Lisäksi ehdotetaan, että nykyinen 3–6 vuoden mahdollisuus uudelleenistuttaa viiniköynnöksiä raivatuille alueille, muutettaisiin kahdeksaksi (8) vuodeksi, jotta viininkasvattajilla olisi enemmän aikaa löytää ilmastonmuutokseen sopeutumisena parempia lajikkeita ja tekniikoita. Samalla poistettaisiin sakot, joita on pitänyt maksaa tilanteissa, joissa uudelleenistutusoikeuksia ei olekaan käytetty. Lisäksi jäsenvaltioilla olisi mahdollisuus olla myöntämättä uudelleenistutusoikeuksia alueilla, joiden tuotannolla ei ole markkinoilla kysyntää ja joilla toteutetaan kriisitoimia kuten tislaus tai köynnösten raivaus.

Poikkeuksellisia viininistutuslupia voidaan kuitenkin myöntää uusille ja nuorille kasvattajille. Viininistutuslupia voidaan myöntää myös sellaisille kasvattajille, joille on myönnetty tukia myös raivaustoimiin, mikäli kyseessä on eri maantieteellinen alue, eri lajike tai uusien teknologioiden käyttö.

Tarkoituksena on myös lisätä joustavuutta tuottajajärjestöjen roolissa koskien tuotannon sopeuttamista vastaamaan kuluttajien kysyntää.

Jäsenvaltioille annettaisiin oikeus tehdä päätöksiä koskien kriisitislausta ja sadon korjaamista raakana (green harvesting) kuitenkin niin, ettei kilpailu vääristy.

Muutokset asetukseen (EU) N:o 251/2014

Myös maustetuissa viinituotteissa sallittaisiin vähäalkoholisten ja alkoholittomien tuotteiden valmistus niin, että pohjana voisi käyttää vähäalkoholista tai alkoholitonta viiniä. Tämä on kuitenkin selkeästi mainittava tuotteen pakkausmerkinnöissä, ettei kuluttajia johdeta harhaan. Samalla ehdotetaan, että Glühweinia saisi jatkossa valmistaa myös rosé-viinistä ja hedelmäviinistä, kuitenkin niin, että tämä käy selkeästi ilmi pakkausmerkinnöistä.

Myös maustettujen viinituotteiden pakkausmerkintöjen osalta komissiolle ehdotetaan annettavaksi toimivalta antaa delegoituja säädöksiä kielivapaasta QR-koodien merkintäjärjestelmästä, käyttämällä esim. jäsenvaltioiden ja tuottajien ehdottamaa i-kirjainta tai kuluttajille helposti identifioitavissa olevaa muuta kuvaa tai symbolia.

Muutokset asetukseen (EU) n:o 2021/2115

Tuottajaryhmät koskien nimisuojattuja tuotteita voisivat jatkossa saada tukea viinituriismin kehittämiseen ja kolmansiin maihin suunnattuihin menekinedistämistoimiin. Menekinedistämistoimien enimmäiskesto olisi jatkossa viisi eikä kolme vuotta.

Lisäksi jäsenvaltiot voisivat kasvattaa EU-tukiosuutta toimissa ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen (enintään 80 % tukikelpoisista investointikuluista).

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ehdotuksen oikeusperustana on yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artiklat 42 ja 43(2).

Ehdotukset käsitellään tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä Euroopan parlamentin kanssa. Neuvostossa päätökset tehdään määräenemmistöllä.

Ehdotuksen oikeusperustaa voidaan pitää asianmukaisena.

Viinin korkean tason ehdottamat suositukset koskevat säännöksiä, jotka on määritelty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksissa, joten jäsenvaltiot eivät voi toteuttaa näitä suosituksia, ellei unionin lainsäädäntöä muuteta vastaavasti.

Ehdotuksella muutetaan nykyisiä asetuksia vain siinä määrin kuin se on ehdottoman välttämätöntä asetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ehdotuksia voidaan näin ollen pitää suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteiden mukaisena.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Käsittelystä Euroopan parlamentissa ei vielä ole tietoa. Todennäköisesti asiaa käsitellään maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnassa.

Kansallinen valmistelu

Maatalous- ja elintarvikejaosto (EU-18): kirjallinen menettely MEK-käsittelyyn liittyen 3.-4.4.2025, esittely ja keskustelu 10.4.2025 kokouksessa ja mahdollisuus lähettää kirjallisia kommentteja 14.4.2025 saakka.

Luonnos E-kirjeeksi on käsitelty maatalous- ja elintarvikejaoston (EU18) kirjallisessa menettelyssä 16.-17.4.2025.

Maatalous- ja elintarvikejaoston alainen viini- ja alkoholiasioiden alajaosto: 7.4.2025.

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Valvira, ohjaa ja valvoo yli 2,8 tilavuusprosenttia sisältävien alkoholijuomien valmistajien ja maahantuojien omavalvontaa ja vastaa alkoholin tuotevalvonnasta. Enintään 2,8 tilavuusprosenttia sisältävien juomien ohjeistuksesta ja valvonnasta vastaa Ruokavirasto.

Kansallisesti pakkausmerkinnöistä säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa elintarviketietojen antamisesta kuluttajille (834/2014).

Ehdotukseen ei sisälly tarvetta muuttaa kansallista lainsäädäntöä, vaan asetusmuutokset voidaan toimeenpanna Suomessa Ruokaviraston ja Valviran ohjeistuksia muuttamalla.

Suomessa lainsäädäntövalta jakautuu eri maatalouden ja maaseudun kehittämisen tukijärjestelmien osalta valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välillä. Ahvenanmaan itsehallintolain (1141/1991) 27 § 15 kohdan mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluu muun muassa maataloustukirahastosta rahoitettavat Euroopan unionin kokonaan rahoittamat tukijärjestelmät. Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluu puolestaan Ahvenanmaan itsehallintolain 18 § 15 kohdan mukaan maaseudun kehittämiseen eli maaseuturahastosta osarahoitettavat tukijärjestelmät.

Ehdotuksen vaikutukset, (ml. taloudelliset vaikutukset)

Komissio ei ole tehnyt vaikutustenarviointia ehdotuksesta. Komissio perustelee tätä ehdotuksen kiireellisyydellä.

Ehdotuksella ei ole EU-budjettivaikutuksia sillä muutokset on tarkoitus toteuttaa viinisektorin olemassa olevan budjettikehyksen sisällä. Myöskään kansallisia kustannuksia ei ole tiedossa uusien säännösten toimeenpanoon liittyen.

Vähäalkoholillisien ja alkoholittomien viinien ja viinituotteiden kysyntä on kasvanut Suomessa viime vuosina merkittävästi (+400 % viimeisen vuoden aikana). Kauppa ja jälleenmyyjät ovat käyneet viranomaisten kanssa paljon keskustelua markkinoilla olevien tuotteiden pakkausmerkinnöistä ja nimistä. Komission ehdotus selkeyttäisi EU-tasolla vähäalkoholillisten ja alkoholittomien viinien ja viinituotteiden merkintöjä ja parantaisi kuluttajainformaatiota.

Ruokaviraston ja Valviran ohjeistuksia olisi päivitettävä koskien pakkausmerkintöjä.

Ruokaviraston tämänhetkisen ohjeistuksen mukaan viiniä, josta alkoholia on poistettu, ei tule myydä eikä markkinoida nimellä ”alkoholiton viini” tai ”viinin kaltainen juoma” tms. nimellä, vaan viinin alkoholin poistosta tulee ilmoittaa seuraavilla ilmaisuilla (EU N:o 1308/2013, art. 119 1.a):

- ”alkoholi poistettu”, jos tuotteen todellinen alkoholipitoisuus on enintään 0,5 til.-% tai
- ”alkoholi poistettu osittain” jos tuotteen todellinen alkoholipitoisuus on yli 0,5 til.-% ja alle luokan todellisen vähimmäisalkoholipitoisuuden ennen alkoholin poistamista

Valviran ohjeistuksessa viittaus asetukseen EU N:o 1308/2013 olisi jatkossakin pätevä. Nykyisin ehtona on, että ensin tulee valmistaa rypälepohjainen viini ja sitten poistaa valmiista viinistä alkoholi tietyllä menetelmällä. Rypälepohjainen viini tulee tuottaa siten, että se täyttää rypäletuoteluokan määritelmien mukaiset vaatimukset. Jos alkoholipitoisuuden poistamista koskeva käsittely ei ole tehty asetuksen EU N:o 1308/2013 mukaan, ei tuotetta saa kutsua viiniksi, eikä siihen voi liittää mainintoja "alkoholi poistettu" tai "alkoholi poistettu osittain”.

Komissiolle annetaan toimivalta antaa delegoitujan säädöksiä kielivapaasta QR-koodien merkintäjärjestelmästä.

Koska Suomi ei ole viinintuottajamaa, eivät viinin tuotantoon liittyvät säännökset koske Suomea. Ehdotus ei myöskään kasvata viinisektorille myönnettävää EU-rahoitusta. Näin ollen Suomella ei ole tarvetta ottaa näitä koskeviin kohtiin kantaa.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Suomi ei nykyisellään ole EU:ssa viinintuottajamaa. Nykyisen hallituksen ohjelmaan sisältyy kirjaus: ”Suomi hakee listautumista EU:n viinintuottajamaiden luetteloon.”

Asiakirjat

Komission ehdotus EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI asetusten (EU) 1308/2013, (EU) 2021/2115 ja (EU) 251/2014 muuttamisesta tietyistä viinialan markkinasäännöistä ja alakohtaisista tukitoimenpiteistä sekä maustetuista viinivalmisteista COM(2025) 137 final

Policy recommendations for the future of the EU wine sector – High-Level Group on Wine Policy, 17.12.2024, https://agriculture.ec.europa.eu/media/news/high-level-group-wine-outlines-policy-recommendations-future-eu-wine-sector-2024-12-17_en

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Neuvotteleva virkamies Jertta de Mazières, MMM/RO/MARY, puh. 0295 162 113, jertta.demazieres@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/547/2025

-

Liitteet -

Viite -